

Summary

The article discusses the development of future university teachers' creative personality by the means of youth music subculture. The author determined a number of principles to effectively integrate the resources of youth music subculture in the content of music education at the university.

Ключові слова: творча особистість, молодіжна музична субкультура.

Ключевые слова: творческая личность, молодежная музыкальная субкультура.

Key words: creative personality, youth musical subculture.

Подано до редакції 14.09.2011.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, проф. Левченко М.Г.

УДК 371.134:78:004

©2012

Варнавська Л.І.

АНАЛІЗ ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ “КОМП’ЮТЕРНЕ НАВЧАННЯ” У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Постановка проблеми у загальному вигляді. XXI ст. висуває нові вимоги до освіти, надає нові можливості для освітньої діяльності. Передусім це пов’язано із сучасними інформаційними технологіями, комп’ютерною технікою, що використовується і як засіб набуття комп’ютерної грамотності, і як засіб вивчення предметів, і як шлях до знань і досвіду людства.

В сучасних умовах демократизації суспільства, зміни структури і змісту освіти, переходу до формування особистості в цілому, особливого значення набуває питання підготовки людини до життя в інформаційному суспільстві. У зв’язку з тим, що сучасний стан інформатизації суспільства характеризується проникненням новітніх технологій в усі галузі професійної діяльності людини, то цей процес не можна уявити без впровадження комп’ютерних технологій у систему освіти.

В.Андрущенко підкреслює, що вища школа покликана формувати інтереси нації. Від цього залежить майбутнє. Парадигма розвитку освіти України в XXI ст., зокрема вищої, зумовлюється якісними характеристиками суспільства майбутнього. XXI ст. характеризується такими основними проявами: розвитком інформаційних технологій, загальною комп’ютеризацією та системним програмуванням усіх сфер виробництва, широким застосуванням лазерної техніки й мікропроцесорів, застосуванням телекомунікацій зі зворотним зв’язком. Життя вимагає інтелектуального розвитку особистості, базовим компонентом духовного світу якої були б фундаментальні знання й здатність до самоосвіти в контексті інформації, обсяги якої постійно зростають.

Згідно з Законом “Про національну програму інформатизації”, інформатизація освіти в Україні має бути спрямована на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп’ютерних методів навчання, що дасть можливість вирішувати проблеми інформатизації освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог. Потреби країни у кваліфікованих фахівцях, що досконало володіють навичками роботи з комп’ютером, з кожним роком зростають. Комп’ютерні технології все більше впливають практично на всі сторони життя держави, суспільства, окремого громадянина.

Нові завдання освіти вимагають застосування інноваційних педагогічних технологій, які базуються на фундаментальних епістемологічних і герменевтичних аспектах педагогіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми... Як зазначає А.Кузьмінський [3, с. 243], нинішній педагогічний і науково-педагогічний працівник має відповідати інтегративному критерію “педагогічна майстерність + мистецтво комунікативності + нові технології”. Однією з таких технологій є комп’ютерна технологія навчання.

Комп’ютеризація навчання ставить і особливі вимоги до психологічних теорій. Вони повинні поєднувати теорії учбової діяльності і теорії навчання, припускати технологізацію усіх тверджень. При розробці навчальних програм основні компоненти діяльності учнів і педагога повинні бути проаналізовані з точки зору проектування. А це вимагає перегляду, по суті, всіх понять, за допомогою яких описується процес навчання, починаючи з психологічних його механізмів і закінчуючи методом. Тому важливою передумовою ефективного застосування комп’ютера в навчальному процесі є удосконалення теорії навчання, перш за все, його психологічних основ. Разом з тим, комп’ютер є засобом не тільки навчання, а й наукового його дослідження. Маючи величезні можливості у переробленні інформації, він дозволяє більш точно виявити закономірності формування учбової діяльності, психічного розвитку студента, вирішити численні психолого-педагогічні проблеми.

О.Тихоміров [6, с.110-111] зауважує, що використання інформаційних технологій (або навіть підготовка до такого використання) приводить до суттєвих змін у психіці, перетворює пізнавальні і мотиваційно-емоційні процеси, діяльність і спілкування людини, свідомість і міжособистісні взаємини.

Ідея застосування комп’ютера як засобу навчання (комп’ютерне навчання) виникла в 50-ті роки XX ст. в рамках програмованого навчання.

За висловлюванням І.Архангельського [1, с. 84] програмове навчання, яке передувало комп'ютерному, виникло не з дидактики, а з кібернетики шляхом поширення деяких загальних принципів кібернетики на практику навчання. Багаторічне звертання до програмованого навчання поклало зміни в учбовому процесі, змінило його форми, засоби, методи та підготувало умови його вдосконалення на основі зв'язку з сучасними досягненнями науки і техніки. Великий вклад в розвиток програмованого навчання внесли: О.Берг, В.Беспалько, П.Гальперін, Л.Ітельсон, Г.Костюк, Л.Ланда, Є.Машбиць, О.Матюшкін, Н.Тализіна та ін. Програмове навчання показало, що навчання, яке розуміється як процес переробки інформації, може бути строго керованим. Тому інформатизацію освіти варто розглядати не просто як використання комп'ютера та інших електронних засобів у навчанні, а як новий підхід до організації навчання, як напрямок у науці, що вчені називають педагогічною інформатикою. Інформаційний підхід до навчання ставить перед дидактикою та й у цілому перед педагогікою ряд проблем.

Інформатизація освіти в Україні є одним із пріоритетних напрямів її реформування, і М.Фіцула вважає, що "...це – комплекс соціально-педагогічних перетворень, пов'язаних із насиченням освітніх систем інформаційною продукцією, засобами і технологією, ... що ґрунтуються на мікропроцесорній техніці, а також інформаційної продукції і педагогічних технологій, які базуються на цих засобах" [7, с. 191].

Формулювання цілей статті... Метою даної статті є узагальнення поняття "комп'ютерне навчання" та проблеми використання його в підготовці майбутніх учителів музики.

Виклад основного матеріалу дослідження... Інформатизація освіти припускає розробку навчального забезпечення навчального процесу на основі нових і традиційних інформаційних технологій. Необхідні програми, які були б спроможні управляти роботою на комп'ютері, обслуговувати цю роботу. Однією із головних складових інформаційних технологій з позицій дидактики є навчальне забезпечення – навчальні програми, системи, які задають і визначають процес і технологію комп'ютерного навчання.

На думку В.Бураяка [2, с. 14-17], реалізація головної мети комп'ютеризації національної системи освіти передбачає розв'язання наступних завдань:

- модернізація змісту і технологій навчання, які б відповідали сучасним освітнім пріоритетам;
- досягнення необхідної професійної кваліфікації робітників освіти, які б дозволяли їм реалізовувати сучасні моделі освітнього процесу з використанням комп'ютерних технологій;
- створення системи методичної підтримки навчання в умовах інформатизації навчального процесу;
- підвищення кваліфікації, перепідготовки і підготовки педагогічних та адміністративних кадрів, які здатні ефективно використовувати в навчальному процесі сучасні комп'ютерні технології.

Виходячи з того, що комп'ютер – універсальний навчальний засіб, його можна застосовувати на різноманітних за змістом навчальних та позанавчальних заняттях. При цьому він не виходить за рамки традиційного навчання, а сприяє активному включенню в процес навчання учнівської молоді, підтримує зацікавленість, сприяє розумінню та запам'ятовуванню матеріалу.

Ми погоджуємось з Г.Коджаспіровою [2, с. 189] в тому, що використання інформаційних технологій в навчанні допомагає досягненню наступних цілей:

- формуванню цілісного світогляду, який характеризується усвідомленням природи та суспільства як єдиної системи енергоінформаційних процесів;
- формуванню вмінь вирішення комплексних задач;
- розвитку навичок діалектичного мислення і наукового пізнання;
- прищепленню навиків свідомого і раціонального використання комп'ютера в навчальній, а потім і в професійній діяльності.

Комп'ютерне навчання у вузькому значенні передбачає застосування комп'ютеру як засобу навчання, а в широкому – застосування комп'ютеру в навчальному процесі з різною метою (комп'ютеризація навчання). Основна мета такого навчання – підготувати молодь до життя в інформатизованому суспільстві, підвищити ефективність навчання шляхом впровадження засобів інформації [4, с. 181-183].

На думку багатьох вчених, які займаються цією проблемою, існують два основні напрями комп'ютеризації навчання:

1) вивчення комп'ютера як електронної обчислювальної машини, щоб забезпечити комп'ютерну грамотність студентів, для чого у ВНЗ вивчаються спеціальні курси;

2) оволодіння способами використання комп'ютерів в навчальній діяльності, тобто технологією комп'ютерного навчання, що включає розробки програм, які можуть бути: навчаючими; тренувальними; контролюючими; імітаційними; моделюючими; ігровими (гра як засіб навчання).

На нашу думку, значення комп'ютерного навчання полягає в тому, що воно:

- вносить значні зміни в пізнавальну діяльність студента, який має можливість одержати необхідну йому інформацію, в тому числі і ту, яка відноситься до способів вирішення самостійно поставлених студентом завдань;

- дає можливість залучення студентів до дослідницької роботи, розвивати творче ставлення до природи, суспільства, світу;
- дозволяє будувати навчання в режимі діалогу, в процесі якого відбувається засвоєння певної інформації, обговорення правильності конкретних самостійних дій студента, стратегії пошуків розв'язання навчальних задач, планування дій, прийомів, самоконтролю тощо;
- забезпечує індивідуалізацію навчання, дає можливість керувати самостійною пізнавальною діяльністю;
- розвиває навички алгоритмізації вирішення навчальних задач, формуючи на цій основі логічне мислення;
- вносить суттєві зміни у використання методів навчання, тому що забезпечує наочне уявлення змісту матеріалу, діалогізацію навчального процесу, самостійний доступ до необхідної інформації, використання різних видів ігор, застосування евристичних засобів при визначенні стратегії вирішення задач, інтеграції навчальних предметів, здійснення самоконтролю та ін.

Мультимедійні засоби навчання, на думку Л. Масол [5, с. 32], відкривають нові технологічні можливості для педагогіки мистецтва, унікальні можливості поліхудожнього виховання школярів, мають переваги порівняно з традиційним навчанням.

Аналіз психолого-педагогічної літератури, наукових джерел свідчить про те, що проблемі комп'ютеризації музичної освіти у вищих педагогічних закладах України приділяється поки що недостатньо уваги.

Успіх реалізації освітянських завдань у галузі музичної педагогіки визначається впровадженням у практику музичного навчання новітніх комп'ютерних технологій і вимагає нових підходів до його організації і змісту. Музичні уподобання учнів, особливо середнього та старшого шкільного віку, пов'язані з електронною музикою, і сучасний урок музики в школі має відповідати вимогам часу. Обчислювальні машини можуть керувати різними синтезаторами звуку та електронними інструментами, де всякий звук має певні параметри – висоту, частоту, тривалість, тембр, які можна прорахувати та перетворити на звучання різних інструментів, включаючи ще не створені людиною. Саме у процесі навчання в університеті закладаються основи майбутньої педагогічної техніки, технологічної грамотності та загальної технологічної культури педагога. Використання нових педагогічних технологій, зокрема комп'ютерних, дає можливість молодому педагогу професійно адаптуватися в умовах сучасної школи, успішно розв'язувати складні завдання навчально-виховної роботи, створювати необхідні умови педагогічного впливу, свідомо аналізувати та коригувати результати своєї діяльності.

Ефективному використанню комп'ютера на уроках музики заважає відсутність програмного забезпечення навчальних курсів; спеціалістів, які б могли запропонувати завдання для розвитку творчих здібностей у всіх компонентах уроку, направити дітей у русло пошуку себе в течії класичної та сучасної музики.

Таким чином, комп'ютеризація навчання веде до зміни багатьох сторін навчального процесу. Змінюється діяльність студента, який може тепер оперувати більшою кількістю різноманітної інформації, інтегрувати її, має можливість автоматизувати її обробку, моделювати процеси й вирішувати проблеми, бути самостійним у навчальних діях і т. ін. Викладач одержує можливість діагностувати, стежити за динамікою навчання й розвитку студентів. Слід зазначити, що велика маса вчителів шкіл ще не готова до використання інформаційних технологій в освіті. Електронна техніка поки що використовується як допоміжний засіб навчання. Тому великого значення набуває підготовка майбутніх вчителів до застосування комп'ютерного навчання в загальноосвітній школі.

Висновки... Таким чином, можна зробити висновок про те, що поняття “комп'ютерне навчання” трактується багатьма науковцями по-різному, але зміст його та завдання остаються незмінними – підготовка фахівця, здатного вільно орієнтуватися в сучасному освітньому просторі.

Перспективи подальших розвідок визначають необхідність застосування засобів комп'ютерних технологій при підготовці майбутнього вчителя музики, здатного орієнтуватися в сучасному комп'ютеризованому освітньому середовищі.

Література

1. Архангельский С.И. Лекции по теории обучения в высшей школе / С.И.Архангельский. – М. : «Высшая школа», 1974. – 384 с.
2. Буряк В.К. Навчальна діяльність у комп'ютерному середовищі / В.К.Буряк // Рідна школа. – 2006. – № 9. – С. 14-17.
3. Коджаспирова Г.М. Технические средства обучения и методика их использования : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / Г.М.Коджаспирова, К.В.Петров. – 4-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 352 с.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. – К. : Знання, 2005. – 486 с. – (Вища освіта XXI століття).
5. Лекції з педагогіки вищої школи : навчальний посібник / За ред. В. І. Лозової. – Харків : «ОСВ», 2006. – 496 с.
6. Масол Л. М. Теоретико-методологічні основи викладання музики в школі : навчально-методичний посібник для вчителів / Л. М. Масол – Ч. 1-2 – Х. : Видавництво «Скорпіон», 2003. – 129 с.
7. Тихомиров О.К. Психология и информатика / Олег Константинович Тихомиров / Социальные и методологические проблемы информатики, вычислительной техники и средств автоматизации (материалы «Круглого стола») // Вопросы философии. – Москва : «Наука», 1986. – № 9. – С. 110-111.
8. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).

Анотація

У статті розглядається трактування поняття "комп'ютерне навчання" вітчизняними та зарубіжними науковцями; висвітлюються цілі, завдання та значення комп'ютерного навчання в професійній підготовці майбутніх учителів музики.

Аннотация

В статье рассматривается трактовка понятия "компьютерное обучение" отечественными и зарубежными исследователями; освещаются цели, задачи и значение компьютерного обучения в профессиональной будущих учителей музыки.

Summary

The article deals with the definition of the term "the computer education" given by the Ukrainian and foreign researchers; the goals, the aims and the importance of computer education in students' special training are also revealed.

Ключові слова: комп'ютерне навчання, інформатизація освіти, музична педагогіка.

Ключевые слова: компьютерное обучение, информатизация образования, музыкальная педагогика.

Key words: computer training, informatization of education, musical pedagogic.

Подано до редакції 21.06.2011.

УДК 378.141.2:17.036.1

©2012

Василенко Л.М.

АКСІОЛОГІЗМ КОНЦЕПТУ ЗАДОВОЛЕННЯ В ЕМОЦІЙНО-ЧУТТЄВІЙ СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасна людина, з одного боку, надзвичайно рухлива і непостійна, а з іншого – достатньо відверта і передбачена. Це для теоретико-педагогічних досліджень може розцінюватися як "збентежуючий факт". Ця постійна "мінливість" суб'єкту навчання і виховання не дає можливості остаточно визначити в педагогіці поняття людини і виводить педагогіку із рівноваги. Сьогодні вже стало майже правилом, що людина в процесі виховання виступає іншою, ніж ми вважаємо. Основний висновок, до якого приходять педагоги, полягає в тому, що нині вихованець не бажає підкорятися уготованим йому формам виховання. Сила навчання й виховання в значній мірі поставлена під сумнів різноманітними іншими суспільними впливами, що діють на молодь сильніше, ніж виховні установи. Це прирікає дослідника в галузі педагогіки до пізнання нескінченного числа варіацій і комбінацій окремих людських феноменів і залишає відкритим питання щодо справжньої природи людини, а отже, форм і методів її навчання й виховання. При цьому, кожний взятий до аналізу феномен, має відкривати нове для цілісного розуміння людини і при цьому кожний феномен повинен залишатися неповторним. Перевага такого феноменологічного методу полягає в його безпосередньому зв'язку із життям, життєвим досвідом людини, із формуванням її ціннісних установок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Цінності стали предметом спеціального вивчення тільки з виникненням наприкінці XIX століття аксіології. Для народження нового напрямку у філософії особливе значення мали роздуми Б. Паскаля про "логіку серця". Говорячи про неї, він висвітлював існування двох типів суджень людини: судження почуття людини він відокремлював від суджень її математичного розуму.

Вирішальну роль у виникненні аксіології відіграло зроблене І. Кантом відокремлення сфери сутнього від сфери належного. До сфери цінностей І. Кант та його послідовники Р. Лотце, В. Віндельбанд, Г. Ріккерт зараховували вищі цінності, які підносять людину над реальним буттям. На цій підставі вони трактували цінності як те, що повинно бути і не вважали цінностями матеріальні речі, які вдовольняють потреби людини.

В дослідженнях В. Дільтея, М. Вебера, О. Шпенглера, Т. Парсонса, А. Тойнбі, П. Сорокіна, У. Томаса, Ф. Знанецького та інших джерелом виникнення цінностей розглядається життя соціуму, у процесі якого і виділяється значуще, що визначається як цінність. В. Вунд, Ф. Бретано, А. Мейнонг, Р. Пері, Д. Дьюї сприймають цінності з позиції суб'єктивного. Їхнє виникнення вони пов'язують із почуттями людини, із переживаннями нею певних ситуацій та із виокремленням значущих якостей і властивостей тільки тих об'єктів чи явищ, які задіяні в житті і діяльність суб'єкта. При цьому підґрунтям виникнення цінностей Р. Пері та Д. Дьюї вважають потреби, які здійснюються через імпульси, що походять із ірраціонального боку людини, що є важливим для нас з позиції досліджуваної проблеми.

Формулювання цілей статті... У зв'язку з цим мета даної статті полягає у з'ясуванні аксіологічної сутності концепту задоволення та його місця в емоційно-чуттєвій структурі особистості сучасного студента, а також у визначенні того, які групи гедоністичних переживань доцільно включити у зміст освіти, зокрема музичної.

Виклад основного матеріалу дослідження... Для того, щоб краще уявити цю сутність слід звернутися до огляду найзначніших положень з теорії гедоністичного імперативу. Так, гедонізм розглядає задоволення у